
Palachův odkaz nepohasl

Černá masivní „hrana zla“ procházející svým ostřím rodinným domem, i taková bude podoba památníku, který vzniká na Mělnicku.

Výročí 50 let od Palachova činu však nestihne.

VŠETATY | když je zima, taková, že po chvíli venku křehnou prsty, tak se Smetanovou ulicí ve sněhem pocukrovaných Všetatech nese ruch stavby. Dělníci tam zrovna pracují na střeše rodinného domu, který se během pár měsíců z nenápadného opuštěného stavení promění v Památník Jana Palacha. Rozhodně se již nebude jednat o žádný snadno přehlédnutelný objekt. Jak uvádějí sami autoři návrhu, architekti ze společnosti MCA atelier, bude forma památníku poměrně radikální.

Právě z tohoto domu ráno 16. ledna roku 1969 odešel Jan Palach na nedaleké nádraží, odkud odjel vlakem do Prahy, aby se tam na Václavském náměstí upálil. Stalo se tak přesně před 50 lety. V pražské nemocnici zemřel o tři dny později. Akci provedl s úmyslem vyburcovat lidi z letargie po okupaci Československa vojsky Varšavské smlouvy.

Hotovo bude na výročí okupace

„Zde žil a odtud za svobodu českého národa na smrt odešel Jan Palach.“ Tato stručná věta na pamětní desce byla ještě vloni to jediné, co na domě ve Všetatech obětavý čin tehdy dvacetiletého studenta připomínalo. Dům byl dlouhá léta opuštěný a až vloni v srpnu ožil pod taktovkou stavebníků.

„I přes nynější nepříznivé klimatické podmínky se stavební činnost na památníku nezastavila a bude nepřetržitě pokračovat do srpna letošního roku. V současné době se dokončuje pokládka střešní krytiny, provádí se montáž zateplení v podstřeší a odstraňují se veškeré nenosné konstrukce,“ popisuje Milan Plaček, náměstek generálního ředitele Národního muzea. Poprvé se má památník návštěvníkům otevřít 21. srpna. „Jeho součástí bude expozice, která představí autentické předměty připomínající Jana Palacha. Jeho osobnost a čin budou zakotveny v dobových souvislostech přelomu let 1968 a 1969 zdůrazněných také audiovizuálními materiály. Hlavními autory expozice jsou historik Petr Blažek a Michal Ježek,“ uvádí mluvčí muzea Kristina Kvapilová.

Podle Milana Plačka bude stavebně nejnáročnější vsazení masivního samonosného ocelového klínu. Pro jeho umístění již byly v domě vybourané příčky včetně venkovní stěny. „Tento dominantní prvek památníku je tvořen monumentální ocelovou konstrukcí opláštěnou ocelovými pláty a je jednou z výzev, kterou řemeslníci při náročné stavbě budou muset zvládnout,“ říká Milan Plačka.

Z Palachova pokoje zbude jen torzo

Ocelový klín bude směřovat k záblesku světla a k opuštěnému rodinnému stolu. V interiéru Palachova domu bude sugestivně působit také štěrbinové světlo z neúplně zaslepených oken s pancéřovými deskami s malými průhledy připomínajícími kukátka do věžeňské cely. „Atmosféru celého prostoru doplní torza Palachových pokojů s nezakrytými okny,“ dodává Kristina Kvapilová.

O podobě památníku rozhodla architektonicko-umělecká soutěž pořádaná Národním muzeem. V čele sedmičlenné soutěžní poroty byl známý architekt Josef Pleskot a mezi členy například již zmíněný historik Petr Blažek či výtvarník Vladimír 518.

S myšlenkou na odkoupení domu Jana Palacha ve Všetatech a vytvoření památníku přišlo v roce 2011 občanské sdružení Národ pohasl v čele s mladým grafikem Janem Poukarem z Prahy. Tuto myšlenku se mu podařilo prosadit a na

konci roku 2012 byla poslanci schválena šestimilionová dotace na vybudování památníku. Na starost to dostalo Národní muzeum, které do budoucna bude i provozovatelem památníku. Předpokládá, že jeho průměrná roční návštěvnost by se měla pohybovat kolem čtyř tisíc lidí, přičemž většinu by tvořily školní výpravy.

Vzpomínkové akce Středočeský kraj a Praha

MĚLNÍK Dnes u památníku Pocta Janu Palachovi. V Jungmannových sadech začne pietní akt ve 14.00. Od 15.00 bude pokračovat na radnici, kde budou uvedeny nové publikace Pocta Janu Palachovi 2009–2019 a Spolužák Jenda. Zahájena bude i vernisáž výstavy Jan Palach '69.

VŠETATY

Ve Všetatech si svého rodáka připomenou pietním aktem v sobotu 19. ledna od 14.00 v sále bývalého kina. Promluví Polana Bregantová, dcera sochaře Olbrama Zoubka, a historik Petr Blažek.

PRAHA

16. ledna v 9.30 odhalení pamětní desky na nádvoří Karolina. V horní části Václavského náměstí bude v 11.00 zahájena výstava Jan Palach '69. Od 12.30 do 18.00 se odehraje pietní akt s uměleckým programem. V 15.00 bude odhalena pamětní deska u staré budovy VŠE. Od 18.30 pietní akt u pamětní desky na budově FF UK.

17. ledna v 10.00 začíná Mezinárodní konference Jan Palach a další živé pochodně v sovětském bloku. Koná se v Rektorátu UK.

18. ledna v 19.00 začíná v Muzeu Kampa výstava Síla činu...

Fakta

Kde si v regionu trvale připomínají Jana Palacha

Pomník „Pocta Janu Palachovi“ v Mělníku (nahore). Odhalen byl 19. ledna 2009 u příležitosti 40. výročí Palachovy smrti v sadech naproti gymnáziu, ve kterém studoval a které nyní nese jeho jméno. Sochu znázorňující siluetu hořícího muže vytvořil v roce 1969 András Beck, maďarský sochař žijící ve Francii. Slavnostního ceremoniálu se tehdy zúčastnil prezident ČR Václav Klaus.

Pomník Pocta Janu Palachovi ve Všetatech (uprostřed) byl odhalen v roce 1994 u vchodu do urnového háje všetatského hřbitova. Vytvořil jej sochař František Janda. Původně sestával z trojice plastik nazvaných Oběť, Smutek a Plamen (první dvě byly v letech 2007–2011 ukradeny). Pomník byl vytvořen podle původního návrhu z roku 1969, jenž byl zamýšlen pro místo, kde se Palach upálil. Cedulka na lavici kostela v Libiši (dole) dodnes připomíná, kde coby člen libišského evangelického sboru Palach sedával.